

COSMIC - Taligenkänning, manual

Innehåll

COSMIC - Taligenkänning, manual	1
Taligenkänning	2
Starta taligenkänning.....	3
Skapa ny anteckning.....	3
Talfokus – öppna annat fönster.....	4
Infoga numeriska värden/siffror i talad text.....	4
Korrektur – ångra/radera/ändra inläst text.....	5
Röstkommando	6
Inlagda röstkommandon.....	7
Infoga ett röstkommando	8
Skapa nya röstkommandon	8
Autotexter	10
Infoga en autotext	10
Skapa nya autotexter	10
Autotext med tomma fält	11
Ta bort kommando/autotext.....	12
Ordlistan.....	13
Okända ord	13
Lägga till ord i ordlista	13
Träna på uttal av ord.....	14
Inaktivera ord som finns i den generella ordlistan	15
Diktat med digital diktering	17
Konfigurering av diktafonens knappar	18
Exempel på text och uttal	19
Datum	19
Skiljetecken och symboler.....	19

Symboler.....	19
Måttenheter.....	20
Allmänt	20
Mikrofonteknik.....	20
Tips – inläsning	20
Tips – rättning.....	21
Dokumentationshistorik.....	21

Taligenkänning

Taligenkänning innebär att tal översätts direkt till text i markerat fritextfält i Cosmic; i kronologiska journalen, i remiss, röntgenbeställning och blanketter. Med taligenkänning går det också att infoga färdiga autotexter för olika sammanhang som skapats samt navigering och korrigerig av text via röstkommando.

Taligenkänning är ett komplement till tangentbord och digital diktering.

För att kunna använda taligenkänning krävs en licens som läggs upp av en systemadministratör samt en diktafon.

Applikationen anpassar sig efter ditt ordförråd och dikteringsstil. Det innebär att ju mer funktionen används, desto bättre blir igenkänningsresultatet.

Ord som du talar in, men som inte känns igen, kan läggas till i din personliga ordlista och känns igen nästa gång funktionen används.

Nedan manual är grunder för att komma igång med taligenkänning.

Starta taligenkänning

Logga in i Cosmic.

Tryck på ikonen för Taligenkänning (nere till vänster, bredvid ikonen för messenger). Hålls muspekaren över symbolen visas en tooltip – Starta taligenkänning.

Applikationen - DragonBar - visas efter cirka 10 sekunder

Det går att flytta DragonBar med muspekaren och placera på en plats som känns bäst.

Att funktionen är startad ses även med ikonen för taligenkänning i Aktivitetslisten.

Applikationen stängs automatiskt vid utloggning från COSMIC.

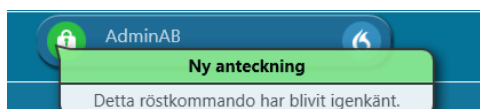
Skapa ny anteckning

Viktigt att COSMIC är i fokus innan taligenkänning påbörjas.

- Välj patient.
- För att skapa en ny anteckning kan detta utföras antingen via val Meny – Ny anteckning, kortkommando (Ctrl+N) eller via röstkommando.

I manualen nedan beskrivs hantering via röstkommando.

- Tryck på inspelningsknappen på diktafonen, säg - **Ny anteckning**.
- En information visas att röstkommandot har känts igen.

Skrivläget i kronologisk journal öppnas och listboxen för val att välja mall blir aktiv.

- Välj journalmall antingen med muspekaren eller med knappar på diktafonen om dessa är konfigurerade för funktioner som exempelvis tab, upp, ner, enter etc. Se avsnittet *Konfigurera diktafonens knappar*, s 17, hur diktafonens knappar kan konfigureras.
- Välj ett sökord.
- Tryck på inspelningsknappen på diktafonen för att starta/stoppa inspelningen.

- Mikrofonsymbolen på Dragonbar ändrar färg till grön = applikationen fångar upp din röst.

Det går även att trycka på röda mikrofonsymbolen på applikationen DragonBar eller på plustecknet på numeriska tangentbordet för att starta/stoppa inspelningen.

Texten skrivs in direkt i fritextfältet för det sökordet som valts. Du behöver inte vänta på att den igenkända texten ska skrivas ut för att fortsätta tala in ny text.

Tänk på att tala in skiljetecken som punkt, komma, frågetecken etc.

Bra att känna till: Är COSMIC inte i fokus när text talas in visas en dikteringsruta där texten istället skrivs in i. Det går dock att överföra texten från dikteringsrutan till önskat sökord i COSMIC.

Säg **Överför text** eller tryck på symbolen för, **Överför text** .

Talfokus – öppna annat fönster

Om behov finns att öppna ett annat fönster i COSMIC under tiden du taligenkänner i en journalmall, t ex vill kontrollera vilka läkemedel patienten står på i läkemedelslistan, kan detta utföras med röstkommando - **Öppna läkemedelslista**.

Du kan fortsätta taligenkänna i journalmallen när läkemedelslistan är öppen.

Du kan stänga läkemedelslistan med röstkommando – säg **Stäng fönster**.

När läkemedelslistan stängs blir journalmallen åter aktiv och texten som talats in, under tiden läkemedelslistan varit öppen, är utskriven vid markerat sökord.

Infoga numeriska värden/siffror i talad text

Funktionen följer vissa språkregler som att siffror alltid skrivs ut med bokstäver om det är tolv eller mindre. Dock hanterar funktionaliteten numeriska värden/siffror i en kontext.

Finns behov att få siffror under tolv utskrivet som en siffror, säg **siffror + siffran** (under **tolv**).

Exempel, säg: Patienten har siffror fyra katter. Då skrivs siffran 4 ut istället för fyra.

För att få	Säg
Patienten väger 10 kg.	Patienten väger tio kilo punkt
Patienten har fyra katter.	Patienten har fyra katter punkt
Patienten har 4 katter.	Patienten har siffr fyra katter punkt
179	Hundrasjuttionio/etthundrasjuttionio
142 015	Etthundrafyrtiotvåusen femton
11/32	Elva snedstreck trettio två
200 kg	Tvåhundra kilo
2/5	Två snedstreck fem

Korrektur – ångra/radera/ändra inläst text

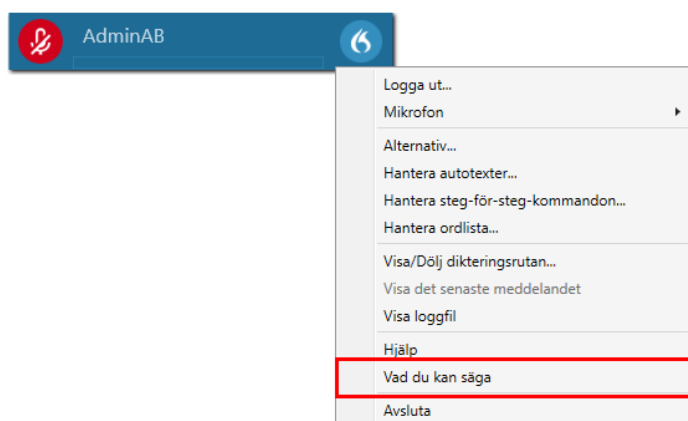
Det går att utföra olika korrigeringar av texten via röstkommando och det finns från start en grund av kommandon inlagda.

Om ord inte känns igen korrekt undvik att korrigera ett ord i taget. Ta istället bort hela eller delar av meningen och läs in på nytt.

Felaktigheter som upptäcks ska ändras innan anteckningen sparas/signeras. Detta för att korrigeringarna ska kunna sparas i uppbyggnaden av röstprofilen.

Att ångra/radera/ändra en inläst text kan även utföras med muspekare och tangentbord. Ordet/texten markeras med muspekare och med tangentbordet skriver du in ett nytt ord/text, tar bort det alternativt talar in nytt alternativ.

För att se en lista på olika röstkommandon för korrektur som kan användas tryck på flamman på DragonBar och välj **Vad du kan säga** i listan.

Nytt fönster öppnas – *Vad du kan säga*. Välj fliken **Korrektur**

Nedan beskrivs några alternativ för korrigering via röstkommando.

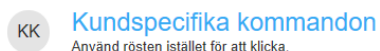
Typ av korrigering	Säg
Ångra den föregående åtgärden	Ångra <i>eller</i> Ångra det
Radera det som sas sist	Radera det <i>eller</i> Ta bort det
Flytta markören till början av meningen (före första ordet).	Början av meningen
Flytta markören till slutet av meningen (efter skiljetecknet).	Slutet av meningen
Flytta markören till början av stycket (före första ordet).	Början av stycket
Flytta markören till slutet av stycket (efter skiljetecknet).	Slutet av stycket
Flytta tillbaka markören där den var innan föregående kommando.	Gå tillbaka
Markera specificerad text eller ord som önskas korrigeras.	Markera (+ det ord/text som ska korrigeras och tala in ett nytt ord/text)
Markera all text som talats in i fritextfältet.	Markera allt
Formatera ord/orden med versal.	Markera (+ det ord eller ord i en följd som ska innehålla versal) med versal
Formatera text eller senast uttalade ordet till versaler.	Markera (+ det ord eller ord i en följd som ska innehålla versaler) allt med versaler

Röstkommando

Det går att utföra olika handlingar via röstkommando och det finns från start en grund av kommandon inlagda.

För att se en lista på olika röstkommandon som kan användas tryck på flamman på DragonBar och välj **Vad du kan säga** i listan.

Nytt fönster öppnas - *Vad du kan säga*. Välj fliken **Kundspecifika kommandon**

Du kan skapa egna kommandon på din egna profil. Se sid 8 hur egna kommandon kan skapas.

På sid 7 visas de kommandon som redan finns inlagda.

Inlagda röstkommandon

Bekräfta (ex används för att "Bekräfta signering av anteckning" efter att kommandot signering har använts)

Besökslistan

Klistra in

Kopiera (markera (ex via röstkommando) ordet/hel text innan kommandot Kopiera används)

Kopiera historik (rutan "Historik" måste vara i bockad för att kommandot ska fungera)

Min översikt

Ny anteckning

Ny blankett

Ny ordination (fliken Ny öppnas i läkemedelslistan)

Ny rad

Ny remiss (registrera en inkommande pappersremiss)

Nytt meddelande (nytt meddelande i Messenger öppnas)

Nytt stycke

Nästa fält (används att flytta markören mellan tomma fält i en autotext)

Nästa sökord

Radiologisvar

Registrera koder

Signera

Skapa nytt Diktat

Skicka Remiss

Skriv ut

Spara

Stäng Fönster

Öppna Besökslistan

Öppna Bokningsunderlag

Öppna Inkorg svar

Öppna Inskrivningsöversikten

Öppna Journal

Öppna Kontaktöversikten

Öppna Läkemedelslista

Öppna Planerade vårdåtgärder

Öppna Provtagningsunderlag

Öppna Svar provbunden

Öppna Tidbok

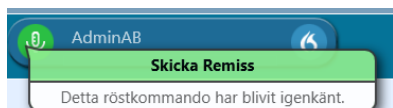
Öppna Uppmärksamhetssignalen

Infoga ett röstkommando

Exempel: En remiss ska skickas på en patient och remissmodulen kan öppnas genom röstkommando.

Tryck på inspelningsknappen på diktafonen och säg - **Skicka remiss**. Fönstret Skicka remiss öppnas.

När ett röstkommando sägs visas ett meddelande att kommandot har blivit igenkänt. Vänta att kommandot utförts (meddelanderutan tonats ner) innan text talas in eller ett nytt röstkommando sägs.

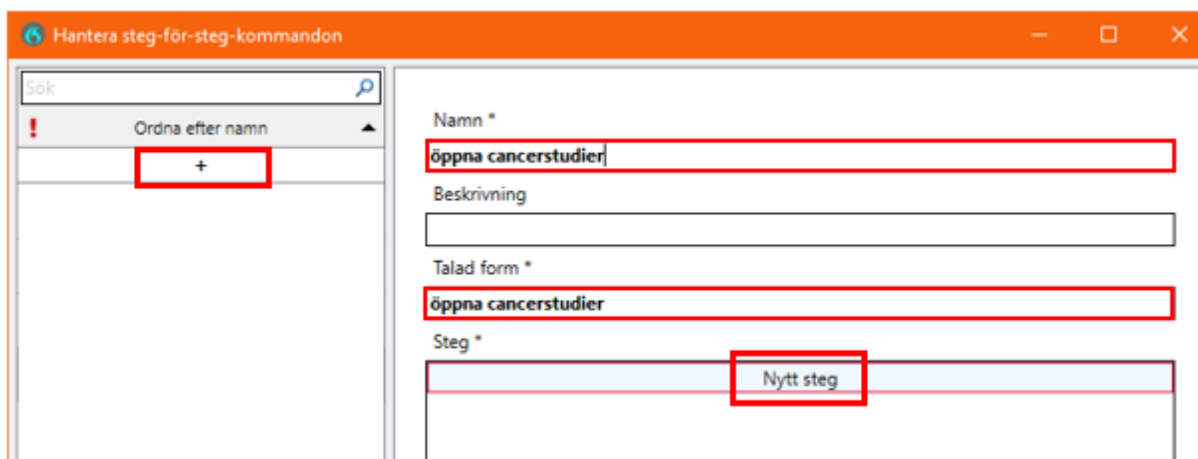
Skapa nya röstkommandon

Du kan skapa egna kommandon, på din egna profil.

Tryck på flamman på DragonBar och välj **Hantera steg-för-steg-kommandon**.

Dialogrutan **Hantera steg-för steg-kommandon** öppnas.

- Tryck på plustecknet.
- På höger sida visas rödmarkerade fält som är tvingande att fylla i; Namn, eventuell beskrivning, talad form och steg. Talad form rekommenderas vara samma som namnet.
- I exemplet nedan skapar vi ett kommando för att öppna sidan Cancerstudier hos Cancercentrum. Namn - **öppna cancerstudier**.
- Vid rutan Steg tryck på - Nytt steg.

A screenshot of a software dialog box titled 'Hantera steg-för-steg-kommandon'. On the left side, there is a search bar with the text 'Sök' and a magnifying glass icon. Below it, there is a section with a red exclamation mark icon and the text 'Ordna efter namn', with a plus sign button highlighted by a red box. On the right side, there are four input fields: 'Namn *' with the text 'öppna cancerstudier' (highlighted by a red box), 'Beskrivning' (empty), 'Talad form *' with the text 'öppna cancerstudier' (highlighted by a red box), and 'Steg *' with a button labeled 'Nytt steg' (highlighted by a red box).

När **Nytt steg** valts markera vilken typ av kommando som ska användas.

I exemplet välj alternativ **Öppna program**.

Steg *

- Öppna program
- Vänta
- Vänta på fönster
- Kör steg-för-steg-kommando
- Kör röstkommando
- Ange text
- Tryck på tangenter
- Tryck på kortkommando
- Mikrofon på
- Mikrofon av

Vid fältet **Mål** klistra in länken till sida cancerstudier. Avsluta med att trycka på **Tillämpa samtliga**.

Namn *

öppna cancerstudier

Beskrivning

Talad form *

öppna cancerstudier

Steg *

Öppna program	
Mål	https://cancercentrum.se/samverkan/vara-uppdrag/forskning/cancerstudier-i-sverige/
Argument	
Öppna i	...
Kör som	Normal
Nytt steg	

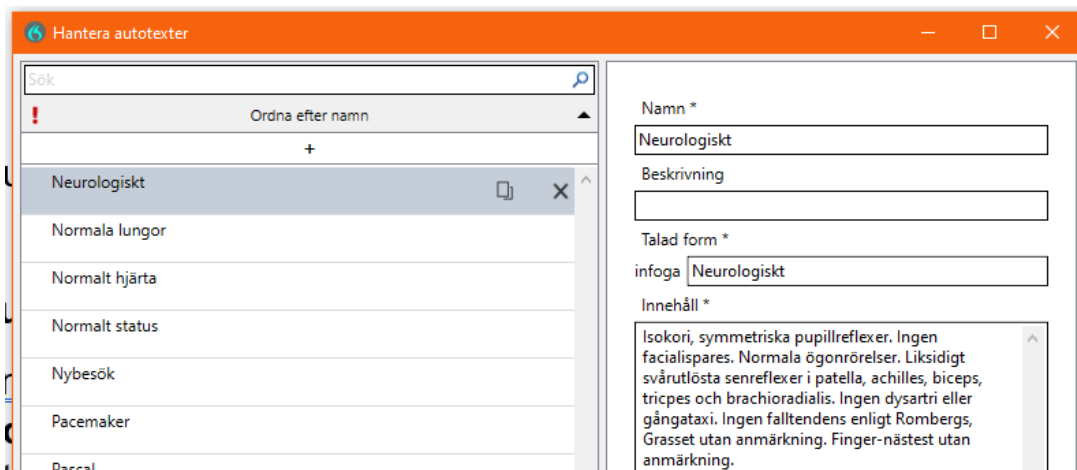
Fält markerade med * är obligatoriska

Tillämpa samtliga Stäng

Nu kan kommandot användas genom att säga **öppna cancerstudier**. Kommandon som läggs till på sin egen profil återfinns under **Hantera Steg-för-steg-kommandon** i rutan **Ordna efter namn**.

Autotexter

Autotext är standardfras som du har skapat för olika sammanhang. Autotexten kan infogas i COSMIC med ett kort röstkommando – **infoga** + namnet på autotexten. För att visa vilka autotexter som finns inlagda på din profil, tryck på flamman på DragonBar och välj **Hantera Autotexter**. I rutan som öppnas ser du dina autotexter och markeras en ser du vad den innehåller i fältet **Innehåll**.

Infoga en autotext

När en autotext ska infogas måste ett nyckelord först sägas i kombination med namnet på frasen. Nyckelordet är **infoga**.

Exempel: Du har skapat en autotext för neurologiskt.

- Markera sökordet och fritextfältet där autotexten ska läggas till.
- Tryck på inspelningsknappen och säg **infoga neurologiskt**.
- Autotexten för neurologiskt skrivs ut i det markerade fritextfältet.
- Ytterligare text kan läggas till efter att autotexten skrivits ut.

Skapa nya autotexter

Du kan själv lägga till egna autotexter på din egna profil. Tryck på flamman på DragonBar och välj **Hantera autotexter**.

- Dialogrutan **Hantera Autotexter** öppnas. Tryck på plustecknet.
- Fält som ska fyllas i blir rödmarkerade på höger sida.
- Fyll i **Namn** = vad autotexten ska kallas, t ex normala lungor.
- Fältet **Infoga** vid **Talad form** autoifylls med samma namn som angetts i fältet namn ovan.

- Skriv in texten som autotexten ska innehålla i rutan **Innehåll**.
- Avsluta med att trycka på **Tillämpa samtliga**.

För att infoga den autotext som skapats måste nu ordet **infoga** sägas före namnet på autotexten, **infoga normala lungor**.

Egna autotexter som du lagt in själv, på din profil, finns att se här i **Hantera Autotexter** i rutan **Ordna efter namn**.

Autotext med tomma fält

En autotext kan skapas med tomma fält. Fältet är en "lucka" i autotexten där du sedan kan skriva/tala in text. När du skapar själva autotexten måste hakparenteser läggas in [] där du önskar att fältet ska vara.

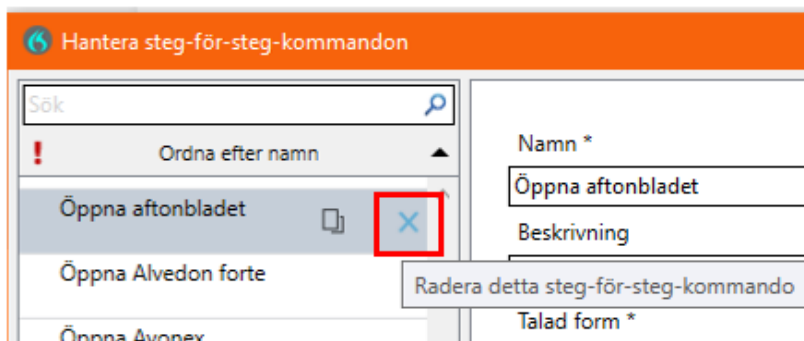
För att navigera i en infogad autotext, mellan inlagda fält säg **nästa fält**. Markören flyttar sig då till nästa fält och det går att tala in text alternativt skriva in texten med hjälp av tangentbordet.

Om man inte vill fylla i ett eller flera fält, efter att man har infogat sin autotext, kan man säga kommandot **acceptera standard**. Då tas hakparenteserna bort.

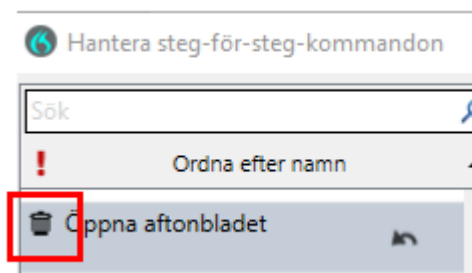
Ta bort kommando/autotext

Det går att ta bort ett kommando/autotext från sin personliga lista. I exemplet nedan tar vi bort ett steg-försteg-kommando men principen är samma när en autotext ska tas bort.

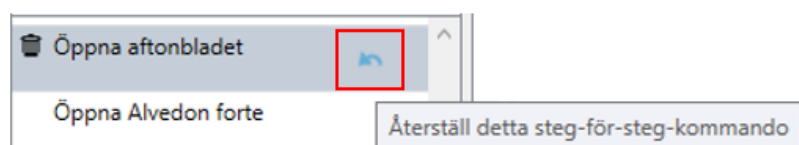
Markera namnet och tryck på X.

En symbol av en papperskorg visas och knappen **Tillämpa samtliga** längst ner till höger blir aktiv.

Om du ångrar dig, tryck på pilen som betyder **Återställ detta steg-för-stegkommando** eller **Återställ denna autotext**.

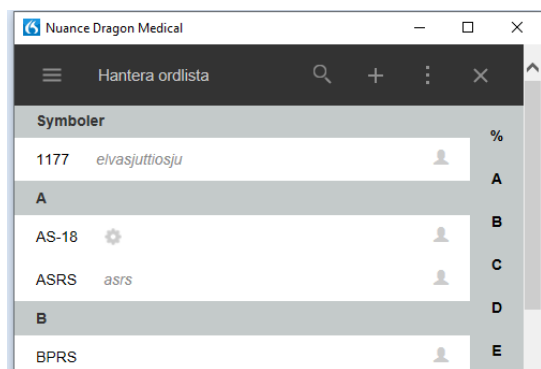
Men för att ta bort tryck på knappen **Tillämpa samtliga** nere till höger.

Ordlistan

För att se ord som du har i din egen ordlista tryck flamman på DragonBar och välj **Hantera ordlista**.

Fönstret **Hantera ordlista** blir aktiv.

Här ser du dina inlagda ord, sorterade från A till Ö.

Okända ord

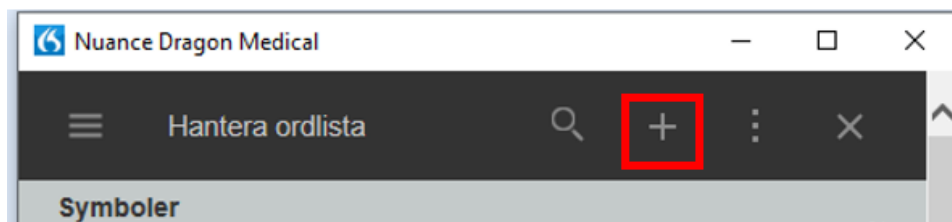
Om ett ord inte finns med i den globala ordlistan kommer det aldrig kunna taligenkännas. Om det inte blir igenkänning på ett ord, prova att läsa in ordet igen.

- Blir det fortfarande ingen igenkänning finns troligtvis inte ordet med i den globala ordboken
- Skriv då in ordet med tangentbordet alternativt lägg till det i den personliga ordlistan.

Lägga till ord i ordlista

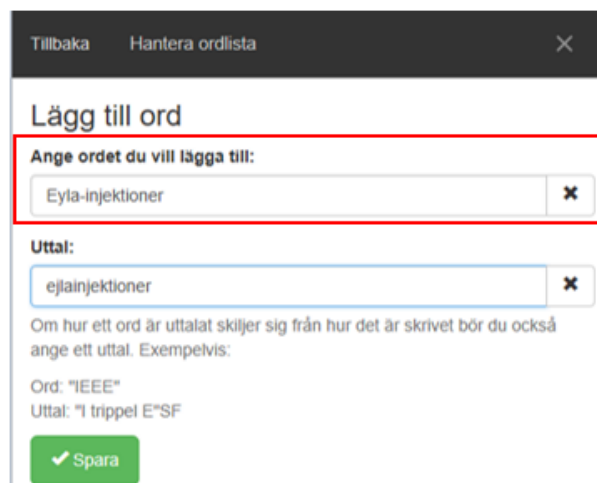
Tryck på flamman på DragonBar och välj **Hantera ordlista**.

Fönstret **Hantera ordlista** blir aktiv. För att lägga till ett nytt ord. Tryck på plustecknet.

Fönstret **Lägg till ord** blir aktiv.

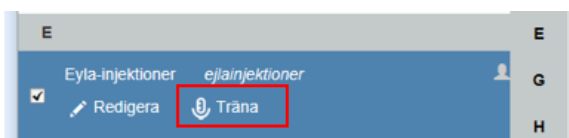
- Ange ordet som ska läggas till, exempel **Eyla-injektioner**.
- Om ordet uttalas på ett annat sätt än det stavas ska det förtydligas, annars tryck på **Använd standarduttal**.
- Exemplet, Eyla-injektioner uttalas på ett annat sätt än det stavas **ejlainjektioner**.
- Tryck på **Ange ordet som du skulle uttala det**.
- Nytt fönster bli aktivt där uttalet ska skrivas in. Spara.

Träna på uttal av ord

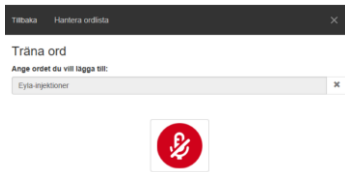
Ord som kan vara svåra att känna igen eller att uttala kan "tränas" på av dig.

- Tryck på flamman på DragonBar och välj **Hantera ordlista**.
- Fönstret Hantera ordlista blir aktiv.
- Finns inte ordet i din ordlista måste det först läggas till. Finns ordet markera det i listan och tryck på **Träna**.

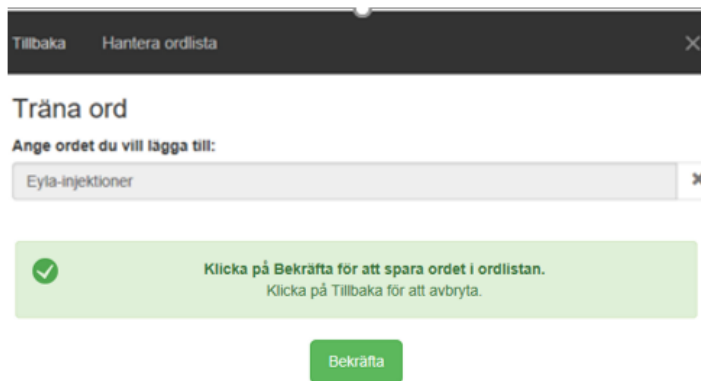

Fönstret **Träna ord** blir aktiv.

- Tryck på röda mikrofonsymbolen och tala in ordet som du brukar uttala det. Mikrofonsymbolen ändrar färg under tiden ordet talas in.

- När ordet lästs in visas en bekräftelse. Tryck på **Bekräfta**.

Inaktivera ord som finns i den generella ordlistan

I vissa situationer finns behov att ta bort ord som finns i den globala ordlistan, till exempel när ord skrivs ut som en förkortning. Dessa kan inaktiveras av dig om så önskas och tas endast bort för just dig och inte för övriga användare som använder taligenkänning.

Exempel, du talar in text och säger **till och med** men ordet skrivs ut som en förkortning - t.o.m.

För att ta bort ordet t.o.m - säg **markera till och med**.

Ordet blir blåmarkerat i texten och nedanstående ruta visas.

Välj **använd inte det ordet**.

Nedanstående fönster öppnas.

Tryck på **Bekräfta** om du vill ordet inte längre ska kännas igen.

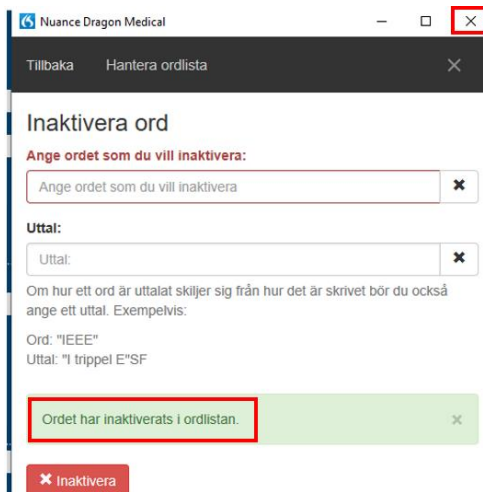
I nästa fönster som öppnas kontrollerar du att rätt ord inaktiveras.

Tryck sedan på **Inaktivera**.

I nästa fönster visas informationen **Ordet har inaktiverats i ordlistan**.

Stäng rutan på krysset till höger.

Nästa gång du säger **till och med** kommer ordet att skrivas ut i sin helhet.

Diktat med digital diktering

Du kan skapa diktat trots att taligenkänning är aktiv. Om ett digitalt diktat har skapats och du vill återgå till att taligenkänna måste du aktivt trycka på röda mikrofonsymbolen på DragonBar alternativt trycka på plustecknet på numeriska delen av tangentbordet.

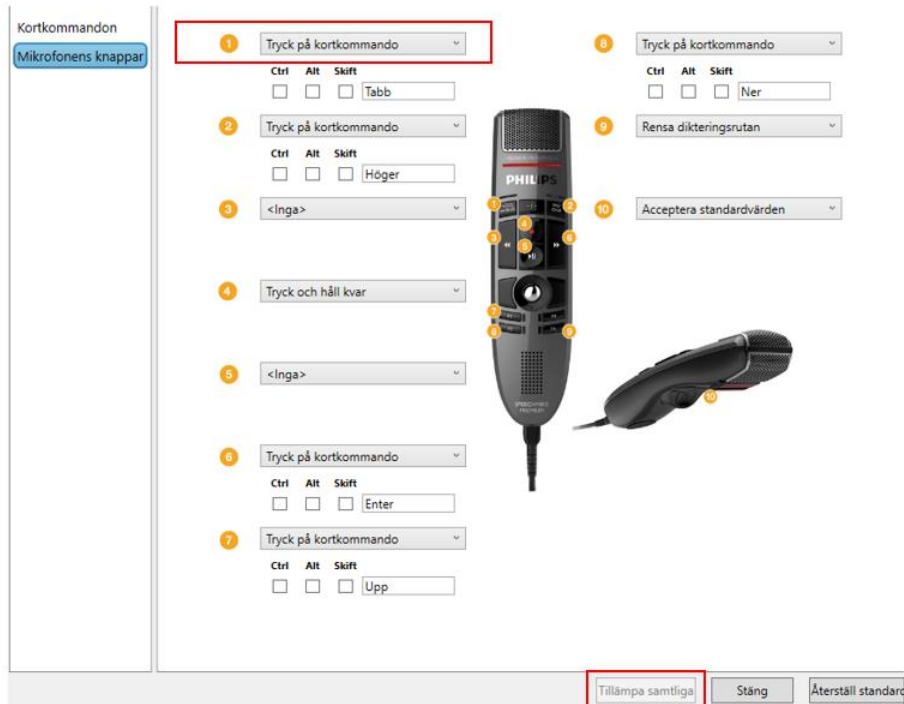

Konfigurering av diktafonens knappar

Tryck på flamman på DragonBar och välj **Alternativ**.

Dialogrutan **Alternativ** öppnas. Välj **Mikrofonens knappar**.

Bild på en diktafon visas med nummer för diktafonens olika knappar.

Välj nummer, ex 1. Öppna vallistan – tryck på och välj **Tryck på kortkommando**.

I fältet, efter Ctrl, Alt, Skift, tryck på ex Tab-knappen på tangentbordet.

I fältet står nu Tabb. Välj **Tillämpa samtliga**.

Med diktafonens knapp nr 1 kan du nu tabba dig mellan ex sökord i en journalmall.

Upprepa ovan steg för de knappar som önskas konfigureras på diktafonen.

Exempel på text och uttal

Datum

För att få	Säg
1 januari 2011	Första januari tjugohundraelva
1/1 2011	Första i första tjugohundraelva
20 maj	Tjugonde maj
Juni 1994	Juni nittonhundranittiofyra

Skiljetecken och symboler

Skiljetecken

För att få	Säg
ett nytt stycke	nytt stycke
en ny rad	ny rad/radbyte
:	kolon
;	semikolon
.	punkt
?	frågetecken
!	utropstecken
,	komma
”	citattecken/citationstecken
(vänsterparentes/startparentes
)	högerparentes/slutparentes

Symboler

För att få	Säg
*	asterisk
/	snedstreck
%	procenttecken

Måttenheter

	För att få	Säg
Vikt	68,9 kg	Sextioåtta komma nio kilo
Blodtryck	122/80	Hundratjugotvå genom åttio <i>eller</i> Hundratjugotvå snedstreck åttio
Temperatur	37 °C	Trettiosju grader celsius
Dosering	50 µg	Femtio mikrogram
	50 mg	Femtio milligram

Allmänt

För mer information - tryck på inspelningsknappen på diktafonen och säg **Starta hjälp** alternativt tryck på flammen på DragonBarn och välj **Hjälp**.

Där visas tillverkarens egna översikt/manual av funktionaliteten.

Om det är problem med anslutningen under inspelningen slås funktionen av. Prova att åter trycka på mikrofonsymbolen på DragonBarn eller på plustecknet på numeriska delen av tangentbordet för att starta på nytt.

Mikrofonteknik

- Mikrofontekniken är avgörande för hur bra kvalitén blir på taligenkänning.
- Mikrofonen ska hållas cirka 10 - 15 cm från munnen.

Tips – inläsning

- Tala som vanligt. Överartikulera inte. Tala i jämn takt med normal och tydlig röst.
- Försök att undvika långa pauser mitt i meningarna. Ta hellre paus efter punkt.
- Tala klart hela meningen. Vid fel i texten, tala klart meningen och gå sedan tillbaka och rätta.
- Tala in punkt, komma och andra skiljetecken
- Tala inte i förkortningar. Säg hela frasen så som utan anmärkning, vid behov.

Tips – rättning

Rätta texten på det sätt som känns mest bekvämt. Här är några tips:

- Där hela meningar eller större delen av meningen blir fel är det bättre att markera hela meningen och läsa in den igen.
- Där det bara är ett eller två ord som blir fel, eller en ändelse på ett ord, är det snabbare att använda tangentbordet.
- När igenkänd text rättas med rösten, markera minst tre ord tillsammans med det felaktiga ordet och tala in på nytt.
- För att röstprofilen ska bli bättre är det viktigt att rättningar sker innan anteckningen sparas.

Dokumentationshistorik

Författare:

Anna Fernlöf Blomgren och Evelina Thorzelius

Datum:

2023-02-22: Tillägg av avsnitt "Ta bort kommando/autotext".

2024-02-21: Reviderad och tillgänglighetsanpassad